

Kulturhistorisk rapport

Algade 33, Aalborg

Hvad fundene fortæller

J.nr. ÅHM 6488

November 2016

Ved Jeanette Ladefoged Halkier

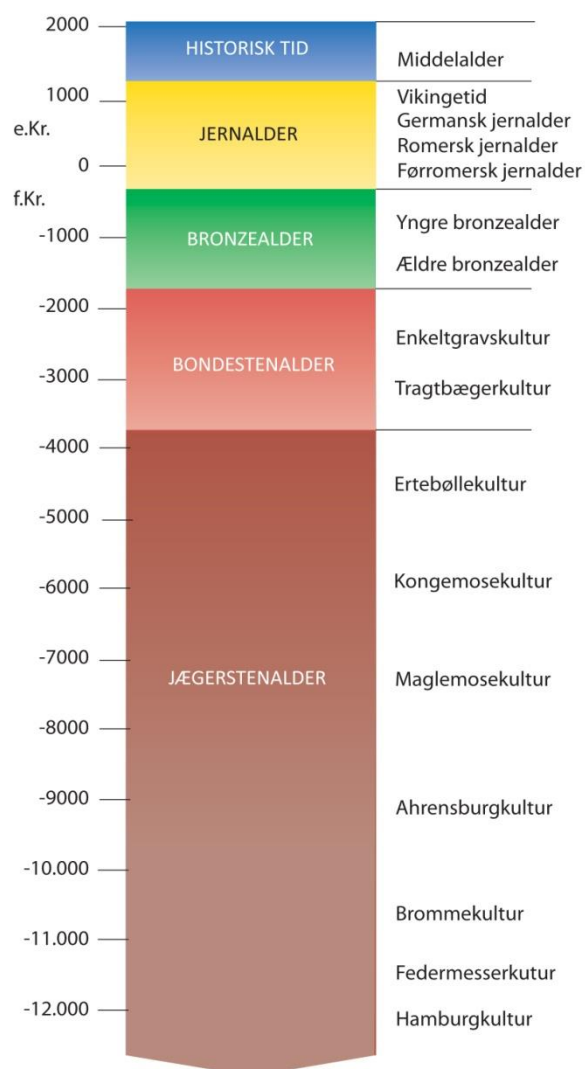

Telefon: 99 31 74 00

E-mail: historiskmuseum@aalborg.dk

Indhold

Indledning.....	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet i vikingetiden og middelalderen.....	4
Undersøgelsens resultater	4
Sammenfatning og perspektivering	6
Udgravningsdata.....	7

Indledning

Algade 33 er beliggende i den centrale del af Aalborgs historiske bykerne, jf. fig. 1. Arkæologiske undersøgelser i området har tidligere påvist betydelige rester fra byens tidlige periode i vikingetiden og den efterfølgende middelalder.

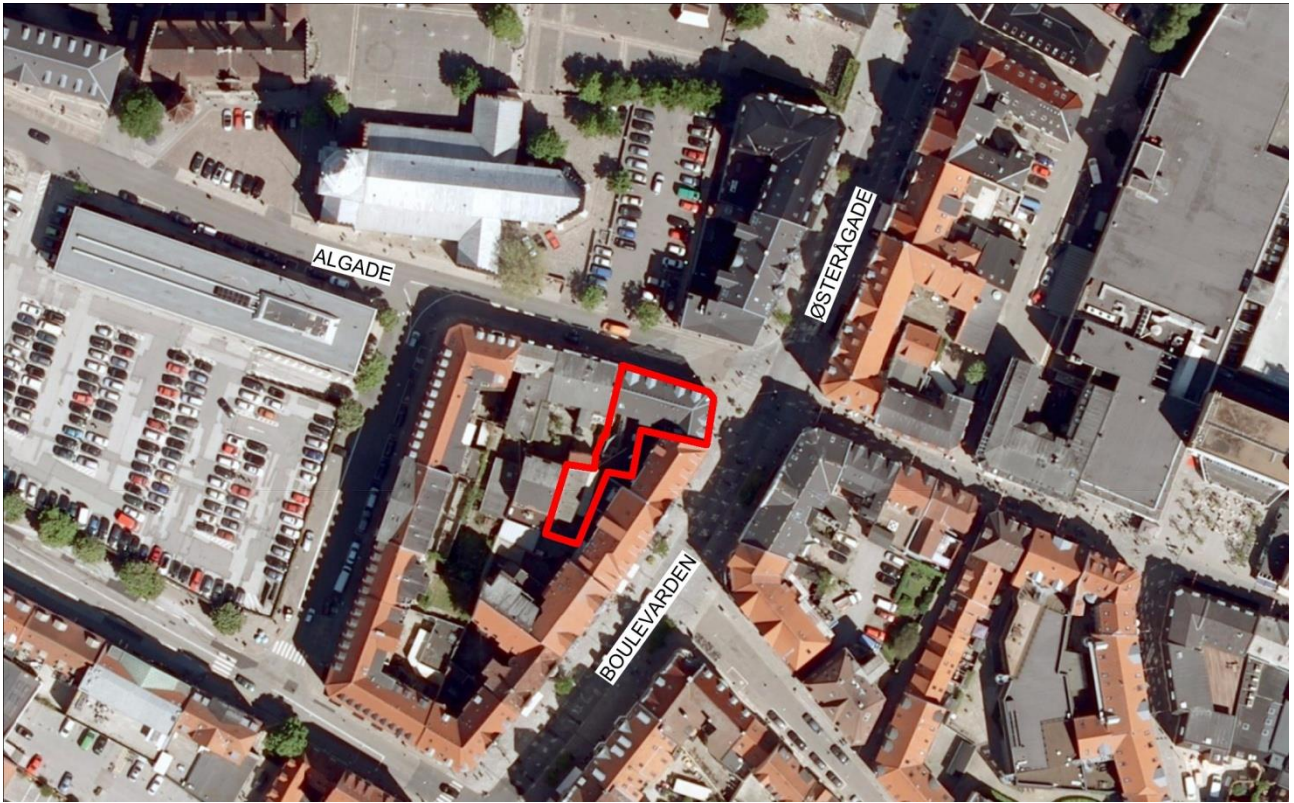

Fig. 1. Algade 33's beliggenhed i det centrale og nuværende Aalborg (Luftfoto 2010).

Undersøgelsens baggrund

Den arkæologiske undersøgelse blev udført i forbindelse med en ombygning af hjørneejendommen Algade 33. En eksisterende halvkælder i den centrale del af bygningen blev af bygherre udgravet til fuld kælderdybde, jf. fig. 2. Dele af den opgravede kulturjord herfra lå endnu på byggepladsen, og blev efterfølgende hjemtaget til videre undersøgelse ved vandsoldning.

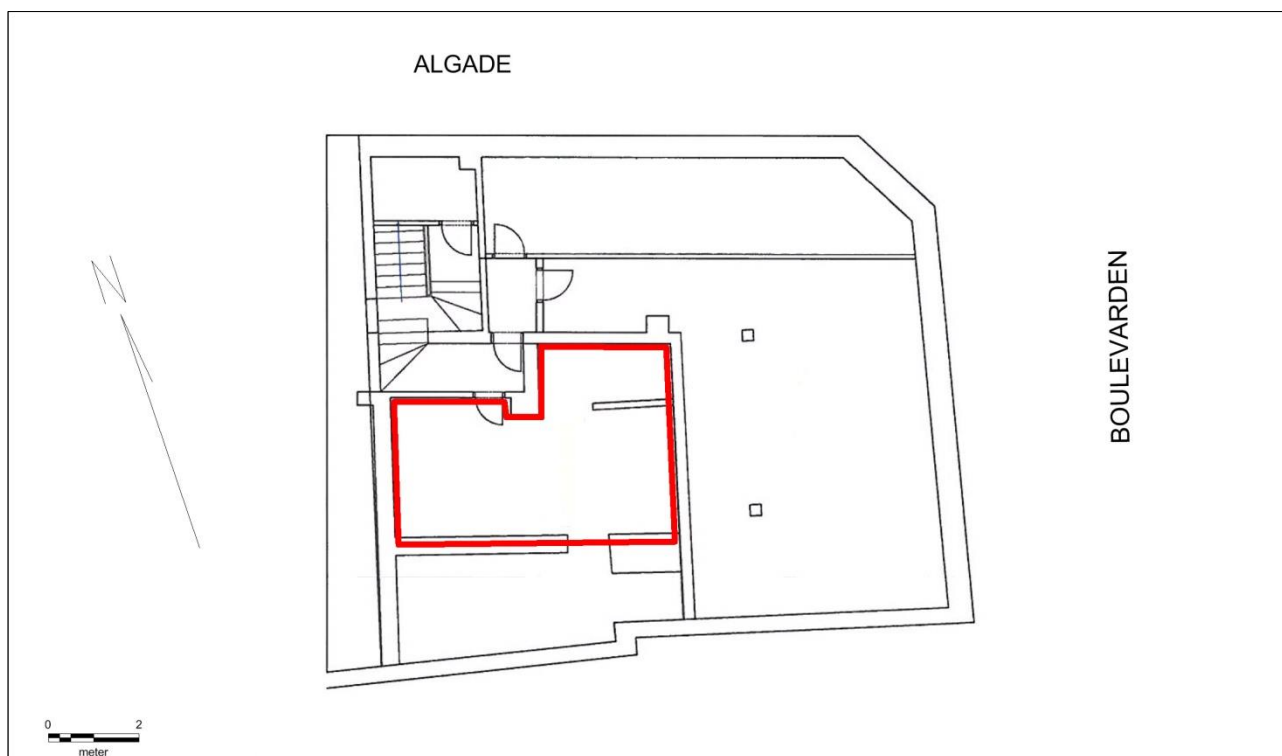

Fig. 2. Det udgravede kælderareal i hjørneejendommen Algade 33.

Lokalområdet i vikingetiden og middelalderen

Aalborg er opstået på en lav ler- og sandbanke ved Limfjorden. Banken gennemskæres på stedet af Østerå, der har kunnet benyttes til færdsel og som åhavn, og dermed været afgørende for byens placering. Ler- og sandbankens aflange form langs Limfjordskysten har defineret udstrækningen af den ældste by og forløbet af byens vigtigste færdselsstrøg, Algade. Ved Algade på den østlige side af Østerå har arkæologiske undersøgelser vist, at byens oprindelse her skal findes i 700-800-tallet. På den vestlige side af Østerå har arkæologien foreløbigt fundet spor, der går tilbage til 900-tallet. I 1000-1100-tallet tilkommer byens ældste kirker, der fordeler sig med to på hver sin side af Østerå. Krydset mellem Algade og Østerå kan således med rette kaldes byens absolutte centrum på dette tidspunkt, og formentlig har åen også spillet en afgørende rolle allerede i 700-800-tallet. Lokaliteten Algade 33 ligger ved sydsiden af Algade, hvor denne passerede Østerå via Ladebro. Før Østerå blev omlagt i slutningen af 1800-tallet lå den kun 10 m fra undersøgelsesområdet. Algade 33 har således ligget helt ned til Østerå og haft en helt central placering i den tidlige by.

Undersøgelsens resultater

Ved vandsoldning af den opgravede kulturjord fra Algade 33, blev der fundet en lang række forskelligartede genstande. Det er usikkert, hvilken lagmæssig kontekst genstandene tilhører, men fundene tyder på en datering af de ældste aktiviteter til 1000-tallet. De vidner desuden om Aalborgs bebyggelse tæt ved havnen og overgangen over Østerå over en længere periode.

Fra hvad der må kaldes den daglige husholdning stammer, foruden mængder af keramik, fragmenter af drikkeglas og resterne af et trækar. Også brudstykker af en hvæssesten og en kværnsten, importeret fra Norge, falder i denne kategori. Vinduesglas, kakler og resterne af kappen fra en lukket lervovn belyser udseendet af

boligen og dens faste inventar. Andre fund fortæller om andre aktiviteter i det ånære område. Bl.a. klinknager, der kan stamme fra både og mindre skibe.

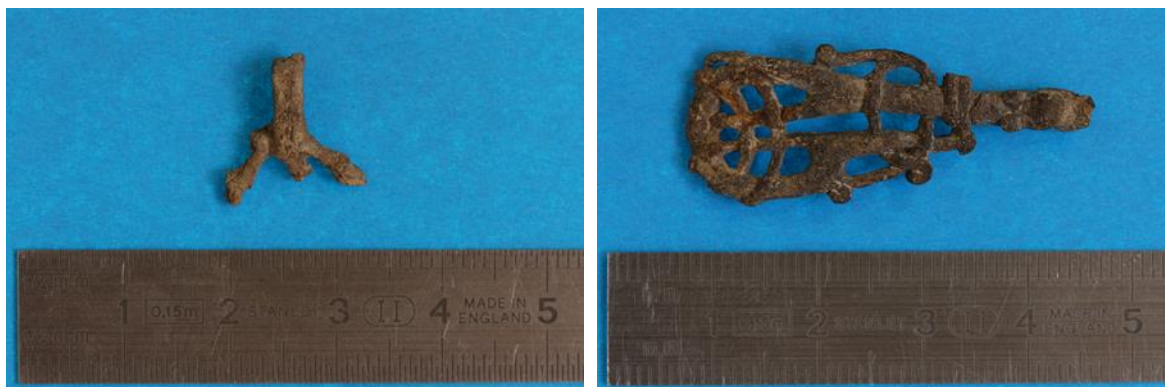

Fig. 3. Undersøgelsens blypatricer fra perioden ca. 1050-1150. Tv. et mindre fragment, th. en patrice udført i urnesstil.

En række markante fund vidner om forskelligartede aktiviteter indenfor metalhåndværket, der foruden støbning har omfattet finere metalarbejder og muligvis reparationsarbejder. Det drejer sig bl.a. om fundet af to blypatricer, jf. fig. 3, hvoraf den ene blot er et mindre fragment. Den anden er udført i urnesstil, hvilket daterer den til perioden ca. 1050-1150. De formodes dog at være samtidige. Patricer som disse blev anvendt til fremstillingen af støbeform, og de giver således en indikation af udseendet af en færdigvare. I dette tilfælde formodentlig bæltegarniture i form af en remendedup. Patricer og patricer i urnesstil kendes flere steder fra, men et detektorfundet dragtspænde fra Als øst for Hadsund, jf. fig. 4, synes i udformning og stil at være nært beslægtet med patricen fra Aalborg. Spændet kan derfor muligvis være fremstillet i samme værksted. Håndværksmæssigt er der også belæg for læderhåndværk og håndværk i ben og tak.

Fig. 4. Dragtspænde fra Als øst for Hadsund.

Fire fundgrupper kan knyttes til det personlige udstyr. Til kategorien hører således vikingetidige glasperler til pryde, jf. fig. 5, læderfodtøj, en enkelt tenvægt og kamme fra sen vikingetid/tidlig middelalder, jf. fig. 6. Befolkningens kost har meget naturligt bestået af bl.a. fisk og diverse husdyr.

Fig. 5. Glasperler fra vikingetiden.

Fig. 6. Kamfragmenter fra 1000-/1100-tallet.

Sammenfatning og perspektivering

Undersøgelsen har givet et indblik i Aalborgs bebyggelse på den vestlige bred af Østerå. Det generelle fundbillede opviser således aktivitet på lokaliteten fra 1000-tallet og kontinuerligt frem til nyere tid. Det vidner om et område, der må karakteriseres som præget af håndværk og egentlig beboelse, muligvis med et islæt af handel og fiskeri.

Fremtidige undersøgelser på den vestlige side af Østerå har fortsat en høj prioritering, dels for at afgøre, om bebyggelsen, som på den østlige side af Østerå, kan føres tilbage til 700-800-tallet, dels for at give et nærmere indblik i de aktiviteter der er foregået her.

Udgravningsdata

Algade 33, Aalborg

- Nordjyllands Historiske Museum jnr. 6488
- Fund & Fortidsminder: 120516-129
- Kulturstyrelsen jnr. 2015-7.24.02/NJM0015 og 15/02933
- Bygherre: City Ejendomme Aalborg
- Undersøgt areal: 12-16 tons kulturjord
- Deltagere i udgravningen:
 - Arkæolog Jeanette Ladefoged Halkier
 - Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Aalborg Historiske Museum, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg